ZAAK 4-65

Arrest van het Hof van 15 december 1965[1]

Samenvatting

1. *Gemeenschappelijke financiële instellingen — Verevening — Heffing — Vrijstelling — Leidende beginselen*
(E.G.K.S.-Verdrag, art. 53)

2. *Gemeenschappelijke financiële instellingen — Schrootverevening — Vrijstelling — Eigen omloopschroot — Begrip*
(E.G.K.S.-Verdrag, art. 53)

1. Vgl. Samenvatting no. 1 van het arrest in de zaak 3-65 (*Jurisprudentie*, Deel XI, blz. 1376).

2. Vgl. Samenvatting no. 2 van het arrest in de zaak 3-65 (*Jurisprudentie*, Deel XI, blz. 1376).

In de zaak 4-65 :

SOCIÉTÉ ANONYME MÉTALLURGIQUE HAINAUT-SAMBRE,

gevestigd te Couillet (België),
vertegenwoordigd door de heren Raymond Derclaye, directeur-generaal en Raoul Bloy, adjunct directeur-generaal, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. G. Liénard, advocaat te Charleroi en Mr. G. van Hecke, advocaat bij het Hof van Cassatie en hoogleraar aan de Universiteit te Leuven, ten deze domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij Mr. Ernest Arendt, advocaat bij het Gerechtshof, 6, rue Willy Georgen,

verzoekster,

tegen

HOGE AUTORITEIT VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR KOLEN EN STAAL,

vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur Mr. Giuseppe Marchesini als gemachtigde, bijgestaan door Mr. Cyr Cambier, advocaat bij het Hof van Appèl te Brussel,

1 — Procestaal : Frans.

ten deze domicilie gekozen hebbende ter plaatse van haar zetel, Luxemburg, 2, place de Metz,

verweerster,

betreffende :

— ten principale, een beroep tot nietigverklaring, gericht tegen de individuele beschikking van de Hoge Autoriteit van 13 november 1964, waarbij verzoekster werd verplicht om de vereveningsbijdrage te betalen voor 79.990 ton schroot;
— subsidiair, een beroep tot schadevergoeding wegens een dienstfout van verweerster,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt :

Ch. L. Hammes, President,
L. Delvaux en W. Strauß, Kamerpresidenten,
A. M. Donner, A. Trabucchi (Rapporteur), R., Lecourt en R. Monaco, Rechters,
Advocaat-Generaal : M. K. Roemer,
Griffier : M. A. Van Houtte,

het volgende

ARREST

TEN AANZIEN VAN DE FEITEN

I — Overzicht van de feiten

Overwegende, dat de feiten die aan het geding ten grondslag liggen als volgt kunnen worden samengevat :

Verzoekster, die een staalonderneming drijft, heeft sedert 1947 de vennootschap Phenix-Works plaatstrippen geleverd, bestemd om daar te worden herwalst en tot platen te worden verwerkt.

Ten einde zich te verzekeren dat de afvalstoffen, afkomstig van de verwerking van de plaatstrippen tot platen, bij haar zouden terugkeren, heeft verzoekster eerst gebruik gemaakt van de rechtsvorm van de overeenkomst van aanneming van werk, en vervolgens — hetgeen eveneens de gehele door de aangevallen beschikking bedoelde periode betreft — heeft zij bij elke overeenkomst van verkoop van plaatstrippen aan Phenix-Works inbegrepen een eigendomsvoorbehoud van de fabricage-afval. Deze clausule was als volgt geformuleerd :

„Wij behouden ons, vanaf de levering, de eigendom van de fabricage-afval voor.
Om praktische redenen, belopen de afvalstoffen, die U ons zult moeten terugzenden in de omstandigheden en binnen de termijnen, na te melden in onderstaande brief b) ..... kg per ton plaatstrippen die U zijn geleverd. Dit cijfer van ..... kg komt overeen met het gemiddelde van de afvalstoffen, afkomstig van de verwerking van onze eigen plaatstrippen.
Voorts wordt, ter vaststelling van de hieronder vermelde prijs van ..... Bfr, de waarde van de afvalstoffen tot 4 maanden na de levering van de plaatstrippen bepaald op ..... Bfr per ton, dat is de gemiddelde prijs van afvalstoffen, afkomstig van de plaatstrippen[1]."

De Hoge Autoriteit heeft bij beschikking van 12 november 1964 het schroot, afkomstig van Phenix-Works en door verzoekster verbruikt, onderworpen aan de heffing ten gunste van de vereveningsvoorziening voor ingevoerd schroot.

Deze beschikking, aangekondigd bij schrijven van 18 december 1964 is door verzoekster aangevallen bij beroep, ingediend op 19 januari 1965;

II — Conclusies van partijen

Overwegende, dat *verzoekster* concludeert dat het den Hove behage :

— de aangevallen beschikking te vernietigen;
— subsidiair, haar toe te kennen de volledige vergoeding van haar schade, begroot op het bedrag van de vereveningsbijdrage voor de litigieuze 79.990 ton, een bedrag dat de Hoge Autoriteit in haar voorlopige afrekening, waardeert op 40.082.551 Bfr;
— de proceskosten ten laste van de Hoge Autoriteit te brengen;

Overwegende, dat *verweerster* concludeert dat het den Hove behage :

— rechtdoende ten aanzien van de vordering tot nietigverklaring, deze niet-ontvankelijk en in elk geval, ongegrond te verklaren;
— rechtdoende ten aanzien van de vordering tot schadevergoeding, deze niet-ontvankelijk en in elk geval, ongegrond te verklaren;
— bijgevolg het verzoek te verwerpen en verzoekster in de kosten te veroordelen;

1 — De cijfers die bij dit citaat zijn weggelaten zijn in de loop van de tijd gewijzigd.

III — Middelen en gronden van partijen

Overwegende, dat de middelen en gronden van partijen als volgt kunnen worden samengevat

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

Hoewel verweerster in haar conclusies het Hof verzoekt zowel de vordering tot nietigverklaring als de vordering tot schadevergoeding niet-ontvankelijk te verklaren, voert zij geen enkele grond te dien aanzien aan.

Ten principale

A — Ten aanzien van de vordering tot nietigverklaring

1. Ten aanzien van het middel, ontleend aan de clausule van voorbehoud van eigendom van het schroot

Verzoekster klaagt erover dat de aangevallen beschikking een rechtsdwaling inhoudt omdat zij de herkrijging van de litigieuze afvalstoffen gelijkstelt met een kooptransactie, zonder rekening te houden met de clausule van eigendomsvoorbehoud. Het Belgisch recht, dat in het onderhavige geval toepasselijk is, zou integendeel dit eigendomsvoorbehoud en daardoor, de vrijstelling van de opgelegde bijdrage toelaten. De geldigheid van de litigieuze clausule zou immers voortvloeien uit artikel 546 van het Burgerlijk Wetboek betreffende de natrekking en uit het feit dat de regels betreffende natrekking door overeenkomst ter zijde gesteld kunnen worden; de geldigheid zou bovendien in het onderhavige geval bevestiging vinden in de houding van de Belgische fiscale administratie, die heeft erkend, dat de terugkeer van het litigieuze schroot noch een verkoop, noch een overdracht tussen levenden onder bezwarende titel vormt.

De clausule is evenmin onverenigbaar met de beginselen, waaraan het Hof zich heeft gehouden in het arrest 19-61, hetwelk niet geldig heeft verklaard een eigendomsvoorbehoud ten aanzien van een constitutief en onbepaald deel van een zaak. Want enerzijds is de hoeveelheid afvalstoffen op welke het eigendomsvoorbehoud betrekking heeft, niet onbepaald, maar voor elk contract nauwkeurig bepaald en anderzijds „zijn de afvalstoffen niet een „constitutief deel" van de plaatstrip, waarvan zij een economisch onscheidbaar bestanddeel zouden vormen, aangezien de plaatstrip juist bestemd is om te worden gewalst, waarbij afvalstoffen worden gevormd, die, nooit verkocht geworden zijnde, niet teruggekocht zijn kunnen worden".

Verweerster antwoordt :

a) De verwijzing naar het instituut van natrekking is inadequaat. De natrekking betreft immers de natuurlijke of burgerlijke vruchten van

een zaak. Daarentegen zijn de afvalstoffen, waarop het bewuste voorbehoud betrekking heeft, noch het natuurlijk, noch het kunstmatig voortbrengsel van de plaatstrippen; zij zijn veeleer het resultaat van de verwerking van de plaatstrippen zelf. Onder de dekmantel van de verwijzing naar de theorie van de natrekking trekt de stelling van verzoekster het exclusieve karakter van het eigendomsrecht in twijfel, welk karakter er zich tegen verzet dat meerdere personen gelijktijdig bevoegd zouden zijn het genot van een zaak te hebben en er over te beschikken. In het onderhavige geval zijn de afvalstoffen het resultaat van de uitoefening van het „jus abutendi", hetwelk alleen toekomt aan de eigenaar van de plaatstrippen, dat wil zeggen de vennootschap Phenix-Works.

De verwijzing naar de theorie van de natrekking trekt eveneens het ware karakter van het eigendomsrecht in twijfel. Dit karakter vereist dat het recht betrekking heeft op een bepaalde zaak, die in wezen van elke andere kan worden afgescheiden en bijgevolg vatbaar is voor duidelijke en uitsluitende toeëigening. Maar dit is niet het geval met een aandeel in een zaak, met een percentage, dat vooraf wordt vastgesteld en dat toepasselijk is op hetgeen geacht wordt voort te komen uit een verwerking van het afgestane goed.

b) De verwijzing naar het fiscale nationale stelsel is niet adequaat, omdat de fiscus in het kader van zijn discretionnaire bevoegdheid, zijn werking veeleer verbindt aan waarderingen van opportuniteit dan aan scherp omlijnde rechtsbeginselen. Bovendien is deze verwijzing in tegenspraak met de stelling zelf van verzoekster, want als de fiscus de rechtsgeldigheid van het eigendomsvoorbehoud zou erkennen, zou hij de verleende fiscale vrijstelling niet tot een forfaitair bedrag kunnen beperken, zoals hij doet ten aanzien van bepaalde producten.

c) Het zou niet mogelijk zijn om het onderhavige geval te scheiden van die gevallen, waarin het Hof de mogelijkheid van een eigendomsvoorbehoud heeft uitgesloten. De hoeveelheid van de afvalstoffen waarop de litigieuze clausule betrekking heeft is zelfs niet bepaald als die, welke te voorschijn zal komen op het moment van voltooiing van de verwerking, maar men is overgegaan tot een schatting vooraf van de hoeveelheid schroot die zou kunnen ontstaan uit de verwerking van de verkochte plaatstrippen : deze voorbehoudsclausule correspondeert dus met een verplichting van de vennootschap Phenix-Works om een vooraf bepaalde hoeveelheid schroot af te leveren, zonder te weten of dit schroot daadwerkelijk voortkomt uit de verwerking van de verkochte plaatstrippen. De bewering van verzoekster dat de afvalstoffen, om welke het gaat, niet een wezenlijk bestanddeel van de plaatstrippen zouden zijn, is een petitio principii, want de vraag is juist te weten of de voorbehoudsclausule geldig is, in aanmerking genomen, dat het voorwerp dat door die clausule is aangewezen, niet is te scheiden van de geleverde plaatstrippen.

Verzoekster beroept zich, in haar repliek ter ondersteuning van haar

stelling van de toelaatbaarheid in het Belgische recht van de voorbehoudsclausule met betrekking tot de litigieuze afvalstoffen op drie adviezen die ten aanzien van deze vraag zijn gegeven door specialisten op het gebied van Belgisch burgerlijk recht, die door haar zijn geraadpleegd : de heer Jean Dabin, oud-hoogleraar aan de Universiteit te Leuven, de heer Claude Renard, hoogleraar aan de Universiteit te Luik en de heer Jean Limpens, hoogleraar aan de Universiteiten te Brussel en Gent.

a) Volgens een eerste formulering (advies van de heer Dabin) wordt het litigieuze schroot beschouwd als een produkt, voortgekomen uit de walsing van de plaatstippen tot ruwe platen. Het produkt ontstaat immers, in juridische zin, door de verwerking en door uitoefening van het jus abutendi : aldus, bij voorbeeld, het kappen van volwassen bomen, het delven van steen in een steengroeve, bewerkingen die de hoofdzaak veranderen, enzovoort. Verzoekster heeft aan Phenix-Works een enkele zaak, zonder bestanddelen verkocht. De afvalstoffen zijn geen onbepaald en onscheidbaar deel van de plaatstrippen, zij zijn, integendeel, een nieuwe afgescheiden zaak. Daar dit schroot eerst ontstaat op het ogenblik van zijn afscheiding, kan het niet worden beschouwd als een samenstellend deel van de plaatstrippen.

Als toekomstige zaak, behoren de afvalstoffen normaal toe aan de eigenaar van de zaak krachtens het recht van natrekking door produktie, een recht dat men niet moet verwarren met het recht van natrekking door vermenging. Aangezien het recht van natrekking niet van openbare orde is, is het geoorloofd dat de koper bij voorbaat afstand doet van de produkten die zich zullen afscheiden van de zaak die hij koopt. Phenix-Works heeft rechtsgeldig, bij overeenkomst, afstand gedaan van haar recht van natrekking door produktie op de toekomstige afval. Het was voor Phenix-Works derhalve niet mogelijk om datgene te verkopen waarvan zij afstand had gedaan. Met andere woorden : de afval wordt onmiddellijk, vanaf zijn ontstaan, het eigendom van verzoekster krachtens de voorbehoudsclausule.

b) Volgens een tweede formulering (advies van de heer Renard) heeft de litigieuze overeenkomst een onderwerp, dat slechts wordt bepaald door de walsing en het knippen, overeenkomstig artikel 1585 van het Belgisch Burgerlijk Wetboek : dat is het deel van de plaatstrip dat zal ontstaan uit de afgewerkte plaat. Volgens deze zienswijze zou verzoekster eigenares gebleven zijn van de afgeleverde plaatstrippen en zou er dus op geen enkel ogenblik een tweevoudigheid van eigendom op de delen van de plaatstrip geweest zijn vóór hun scheiding en afscheiding. Op dát ogenblik is Phenix-Works eigenares geworden van het deel van de plaatstrippen, hetwelk plaat is geworden. Wat de afval betreft, deze waren buiten de koopovereenkomst gebleven en Phenix-Works moest deze teruggeven aan verzoekster, overeenkomstig de litigieuze clausule.

c) Een derde formulering (advies van de heer Limpens) laat de

gemeenschappelijke werkelijke wil prevaleren boven de verklaarde wil, en overweegt daartoe, dat verzoekster slechts een deel van de plaatstrip heeft vervreemd en Phenix-Works tijdelijk tot mede-eigenares van de geleverde zaak heeft gemaakt, zonder dat een der contractanten zich kan beroepen op een uitsluitend eigendomsrecht op een deel van de plaatstrip, daar dit deel nog onbepaald is. Bij wege van analogie te werk gaand met de tweede alinea van artikel 573 van het Burgerlijk Wetboek, geraakt men tot het oordeel dat zolang de scheiding (in het onderhavige geval, het knippen van de ruwe platen) niet heeft plaatsgehad, de eigenaar van de toekomstige platen en de eigenaar van de toekomstige afval, de eigendom gemeen hebben van de plaatstrip, waarin deze twee toekomstige zaken tijdelijk zijn verenigd. Het exclusieve karakter van het eigendomsrecht verzet zich er niet tegen dat meerdere personen gelijktijdig bevoegd zijn tot het genot van en de beschikking over een zaak. Naar de wil van partijen moest deze ondeelbaarheid een einde nemen door de verdeling van de plaatstrip, die een enkel declaratoir gevolg heeft. Elke partij moet geacht worden eigenaar geweest te zijn van zijn deel vanaf het scheppen van de ondeelbaarheid. Verzoekster kan dus niet geacht worden, de afval te hebben gekocht, waarvan zij altijd eigenares is geweest.

Verzoekster onderstreept de overeenstemming van de conclusies, die voortvloeien uit deze formuleringen, ondanks het verschil van de respectieve motiveringen.

Wat het argument betreft, dat door haar is ontleend aan de houding van de Belgische fiscus, stelt verzoekster dat de belastingaanslag berust op rechtsbegrippen en niet zou kunnen voortkomen uit zuivere opportuniteitsoverwegingen, zoals verweerster voorgeeft. Verzoekster verwijt de aangevallen beschikking in de eigendomsvoorbehoudsclausule bestanddelen van een koopovereenkomst te hebben gezien, zoals vaststelling van een hoeveelheid, een prijs en een plaats van levering. De omstandigheid dat partijen bij overeenkomst tevoren de hoeveelheid van de afval per ton strippen hebben bepaald is in overeenstemming met de handelsgebruiken : de hoeveelheid afval per ton is niet op een willekeurige manier bepaald, maar steunend op de ervaring. Het is overigens om deze redenen dat het forfaitaire cijfer in de loop der tijden is geëvolueerd. Een analoge methode bestaat eveneens bij aanneming van werk. Zelfs indien vastgesteld was — hetgeen verweerster zou moeten bewijzen — dat het door Phenix-Works teruggegeven schroot afkomstig was van strippen van andere oorsprong dan de door verzoekster geleverde strippen, zou deze vervanging verklaard kunnen worden door de vervangbaarheid van schroot, afkomstig van de door Phenix-Works bewerkstelligde verwerkingen. De bepaling van een waarde voor de afval, die door Phenix-Works moest worden teruggezonden vormde niet de opgave van een prijs, want zij had slechts ten doel om te laten zien hoe de contractuele prijs van de verkochte zaak was vastgesteld. Ten slotte is de bepaling van een plaats van levering niet noodzakelijk

verbonden aan een koop, maar zij bestaat zodra er een verplichting tot levering of restitutie is.

Ten aanzien van de meningen, geuit door de drie door verzoekster geraadpleegde deskundigen merkt *verweerster* het volgende op :

a) Wat het eerste advies betreft : de uit de theorie van de natrekking ontwikkelde stelling past niet bij de situatie van het onderhavige geval. Hetgeen de zaak voortbrengt behoort toe aan de eigenaar, niet krachtens de beginselen van de natrekking, maar door de uitoefening van het attribuut van de eigendom, dat het „jus fruendi" is. In het onderhavige geval voltrekt zich door het knippen de scheiding in tweeën van de aan één enkele eigenaar toebehorende zaak. Er is dus geen aanleiding tot natrekking, welke de vereniging onderstelt van twee zaken die aan twee verschillende eigenaren toebehoren. Dat is overigens eveneens verklaard door prof. Renard, steller van het tweede advies.

b) Wat het tweede advies betreft, verklaart verweerster, hoewel zij erkent, dat in het burgerlijk recht de autonomie van de wil een zeker werkingsgebied behoudt, hetgeen de regeling van de eigendom door de overeenstemming van partijen mogelijk maakt, dat de maker van dit advies er toe komt om aan verzoekster een voornemen toe te schrijven, dat zij niet kan hebben gehad. Het in fabricage brengen door Phenix-Works van de verkochte zaak, beantwoordt, verre van te worden uitgevoerd in het kader van een overeenkomst van aanneming van werk, aan het voorrecht van „usus" en „abusus", door haar uitgeoefend in haar verkregen hoedanigheid van eigenares. Uit de uiteenzetting van verzoekster in haar verzoekschrift volgt overigens dat zij nooit beweerd heeft haar strippen bij het verlaten van haar fabrieken niet te hebben verkocht.

Subsidiair merkt verweerster op, dat het zoeken naar de beweerde wil van partijen, dat de samensteller van dit advies zich ten doel heeft gesteld, berust op de artikelen 1156 en 1157 van het Belgisch Burgerlijk Wetboek. De toevlucht tot de criteria van interpretatie, vervat in deze bepalingen laat zich echter niet rechtvaardigen in het kader van het communautaire stelsel van schrootverevening. Er zijn hierbij immers andere criteria die voorrang moeten hebben, zoals de interpretatie van het begrip aankoopschroot in de zin, die het gunstigst is voor de uitbreiding van de grondslag van de bijdrage, en de aan de belastbaarheid gegeven voorkeur in twijfelgevallen.

c) Wat het derde advies betreft, merkt verweerster allereerst op, dat de opvatting die daaraan ten grondslag ligt (mede-eigendom gericht op de strippen en van mathematische delen van hun bestanddelen, beschouwd vanuit het gezichtspunt van de resultaten van hun omvorming in platen en in afval) uitdrukkelijk wordt verworpen door verzoekster, die heeft uitgesloten dat er op enig ogenblik sprake geweest zou zijn van mede-eigendom van de strippen. Artikel 573 van het Belgisch Burgerlijk Wetboek, waarop deze theorie is gebaseerd, is in het onderhavige geval niet toepasselijk, want in tegenstelling tot hetgeen bij die

bepaling is voorzien, is er hier geen vermenging van meerdere stoffen, maar verkoop van een enkele, de plaatstrip, die een enkele zaak is zonder samenstellende bestanddelen, in overeenstemming overigens met het advies van de samenstellers van het eerste en tweede door verzoekster overgelegde advies.

Tegenover het aan de houding van de Belgische fiscale administratie ontleende argument maakt verweerster een duidelijk onderscheid tussen discretionnaire bevoegdheid en eigenmachtige bevoegdheid en verklaart dat tussen de wetteksten en hun toepassing een marge bestaat die is gelaten aan een werkzaamheid die eigen is aan de administratie. Het gaat daar om een bevoegdheid die wordt aangewend in de vorm van een geregelde en begrensde tolerantie, uitgaande van objectieve criteria, bepaald naar de eisen van het ogenblik die de administratie vaststelt. De eisen, aan welke de handelingen van de Belgische fiscus beantwoorden, zijn niet gelijk te stellen met die, welke beantwoorden aan de eigen doeleinden van de door de Hoge Autoriteit ingestelde vereveningsvoorziening.

Zich tegenover de mening van verzoekster stellend, volgens welke er in het onderhavige geval geen specifiek communautaire rechtsbegrippen zouden zijn, zodat alleen het nationale recht de criteria kan verschaffen die geschikt zijn om de vraag van de belastbaarheid van het litigieuze schroot op te lossen, doet verweerster uitkomen dat de aangevallen beschikking in haar considerans verklaart dat het bezigen van de term „eigendom" niet voldoende zou zijn om aan bedoeld schroot de hoedanigheid van eigen omloopschroot van de onderneming te geven. Het essentiële criterium dat bij de werking van de vereveningsvoorziening voor schroot gewaarborgd moet worden is de solidariteit van de verbruikende ondernemingen. In deze beschouwingen is het *verbruik* van schroot beslissend voor de heffing. Aldus omvat, volgens de rechtspraak van het Hof (zaak 19-61), het begrip aankoopschroot niet alleen het schroot, dat de verbruikende onderneming verkrijgt ingevolge een werkelijke verkoopovereenkomst. Volgens deze rechtspraak worden de overdrachten van schroot van de ene onderneming aan een andere als zodanig belast, zonder dat het nodig is om te onderzoeken of deze hebben plaatsgevonden ingevolge een werkelijke verkoopovereenkomst. Het is slechts op grond van bijzonderheden van bepaalde gevallen, dat het Hof zich soms gehouden heeft aan criteria van het burgerlijk recht, en in het bijzonder aan het eigendomsbegrip.

Overigens moet men, ten einde ongelijkheden tussen de ondernemingen te vermijden, zich houden aan algemene beginselen en niet aan het ene of andere nationale recht. Bovendien moeten deze beginselen in overeenstemming zijn met de vereisten die eigen zijn aan de voorziening die is ingesteld door de communautaire regeling.

Bij toepassing van deze criteria op het onderhavige geval stelt verzoekster dat de omstandigheid, aangenomen dat deze is vastgesteld, dat het litigieuze schroot niet het onderwerp van een vervreemding zou hebben uitgemaakt, niet beslissend is. Het litigieuze schroot is immers

niet door verzoekster geproduceerd, maar door een andere onderneming en ten gevolge van een produktieactiviteit van die onderneming. Onder deze omstandigheden is de overdracht van dit schroot aan de onderneming die het niet geproduceerd heeft, voldoende om de heffing te rechtvaardigen. De toepassing van dit beginsel is gerechtvaardigd, wanneer in aanmerking wordt genomen, dat het toekennen van een beslissende betekenis aan voorzieningen, waardoor de aan de verevening onderworpen ondernemingen zich vrijelijk zouden kunnen vrijstellen van lasten, de beginselen van de voorziening in gevaar zou brengen en daarmede strijdig zou zijn.

Overigens wijst verweerster er, onafhankelijk van de vraag of deze overdrachten een werkelijke verkoop, in de zin van het nationale recht, opleveren, subsidiair op dat de bewuste overdrachtsverrichting overeenkomst vertoont met een eigenlijke verkoop door de bepaling van een hoeveelheid, van een prijs en van een plaats van aflevering.

2. Ten aanzien van het middel, ontleend aan de algemene verkoopvoorwaarden van verzoekster

Verzoekster stelt dat zij zich krachtens artikel 7 van haar algemene verkoopvoorwaarden de eigendom had voorbehouden van de gehele strip tot de algehele betaling daarvan. Verzoekster verklaart — en in geval van betwisting biedt zij aan zulks te bewijzen — dat gedurende het gehele litigieuze tijdvak de facturen altijd betaald zijn op een ogenblik waarop de strippen reeds waren verwerkt. Bijgevolg was verzoekster op het ogenblik, waarop de afval werd geproduceerd, eigenares van de volledige strippen, die nu enerzijds platen en anderzijds afval zijn geworden.

Volgens *verweerster* is dit betoog in tegenspraak met dat, hetwelk het middel, ontleend aan de geldigheid van de clausule van eigendomsvoorbehoud op de afval, steunt. De door artikel 7 van de algemene verkoopvoorwaarden bedoelde modaliteit zou trouwens een voorwaarde opleveren, die met terugwerkende kracht werkt. Door de betaling van de koopprijs zou de zaak dus ten bate van het vermogen van de koper verworven blijven. De door verzoekster aangevoerde stelling is dus niet ter zake dienende.

Verzoekster antwoordt dat Phenix-Works door de betaling van de contractuele prijs, verricht na de produktie van de platen en de litigieuze afval, uitsluitend eigenares is geworden van de platen, met uitzondering van de afval, waarvan de eigendom contractueel was voorbehouden aan verzoekster. Bijgevolg is er op geen enkel ogenblik een tweevoudigheid van recht op de strip geweest, noch zelfs een toestand van mede-eigendom. Er is dus geen enkele tegenstrijdigheid tussen de argumenten van verzoekster. Het argument met betrekking tot het eigendomsvoorbehoud van de verkochte zaak tot de betaling heeft overigens slechts subsidiaire betekenis voor het geval dat de stelling van verweerster betreffende de onmogelijkheid van het vestigen van een afzonderlijk eigendomsrecht

op de toekomstige afval, gegrond zou worden bevonden. Zelfs indien die stelling gegrond was, zou zij namelijk niet van toepassing zijn in het onderhavige geval, aangezien op het ogenblik van het knippen zowel de platen als de afval het eigendom van verzoekster waren, daar de betaling van de verkochte zaak nog niet was geschied.

Overeenkomstig de rechtspraak van het Belgische Hof van Cassatie kan de betaling van de koopprijs niet een opschortende voorwaarde voor het ontstaan van de overeenkomst zijn, maar deze is in tegendeel een *tijdsbepaling* met betrekking tot de eigendomsoverdracht. Als zodanig werkt de betaling niet terug. Bovendien bestonden op het ogenblik van de betaling de strippen, die waren verwerkt, niet meer, maar zij hadden de platen en de afval doen ontstaan, hetgeen elke feitelijke steun aan de theorie van de retroactiviteit zou ontnemen.

Verweerster vestigt nogmaals de aandacht op de reeds aangegeven tegenspraak tussen de stelling van de mede-eigendom en het op de voorbehoudsclausule gebaseerde argument. Dit argument is evenmin verenigbaar met de theorie van de natrekking : „Indien verzoekster eigenares van de strip gebleven was voordat deze schroot voortbracht, moest zij zich niet beroepen op afstand van Phenix-Works van een recht dat deze nimmer zou hebben verworven vóór het ontstaan van de afval van de stof zelf, waaruit de afval ontstaat."

3. Ten aanzien van het middel, betrekking hebbende op het beginsel van non-discriminatie

Volgens *verzoekster* beroept de aangevallen beschikking zich ten onrechte op het beginsel van non-discriminatie om de miskenning van het eigendomsvoorbehoud te rechtvaardigen. De situatie in het onderhavige geval is rechtens en feitelijk geheel verschillend van die, welke het Hof in de zaken 17 en 20-61 in aanmerking heeft genomen. Het gaat immers in deze zaak om een sinds 1947 constante praktijk, die dus geenszins is ingevoerd ten einde de grondslag van de verevening te beïnvloeden. Daarenboven is de hoeveelheid van het schroot, waarop het eigendomsvoorbehoud betrekking heeft steeds nauwkeurig bepaald. In de derde plaats zijn er nooit gelden overgemaakt of boekhoudingsbescheiden opgemaakt ter gelegenheid van de terugzending van de afval van de walsing. Ten slotte wordt verwezen naar artikel 7 van de algemene verkoopvoorwaarden van verzoekster.

Wat de eerste drie argumenten betreft, antwoordt *verweerster*, dat zij geenszins het rechtskarakter van de verrichting waarom het gaat, raken. Met verwijzing naar de motivering van de aangevallen beschikking, onderstreept verweerster nogmaals dat het onmogelijk zou zijn om aan de litigieuze clausules de draagwijdte in het Gemeenschapsrecht toe te kennen, hetwelk de belanghebbenden daaraan willen geven; dergelijke bedingen zouden immers de ondernemingen van bepaalde landen de vrijheid geven om het Gemeenschapsrecht op dit gebied toe

te passen, hetgeen strijdig zou zijn met de fundamentele beginselen van de verevening, te weten de non-discriminatie en de solidariteit van alle schrootverbruikende ondernemingen.

Verzoekster repliceert dat wanneer de finaliteit van de vereveningsvoorziening voorschreef dat het Belgisch burgerlijk recht werd vervangen door nieuwe en communautaire begrippen, specifiek op het gebied van de verevening, het op de weg van verweerster lag om te dien aanzien wetten te maken of, ten minste, om gebruik te maken van autonome begrippen, die zich niet houden aan het normaal geldende nationale recht. Dat is echter niet gedaan, aangezien het begrip aankoopschroot juist de regels van het civiele recht betreffende de eigendomsoverdracht door koopovereenkomst ter sprake brengt. Bijgevolg zou, indien er discriminatie in het onderhavige geval zou zijn, dat uitsluitend te wijten zijn aan de Hoge Autoriteit, het gevolg van haar gebrek aan voorzorg. De overwegingen van verweerster kunnen waarde hebben „de lege ferenda", maar zij stuiten in de tegenwoordige toestand van de toepasselijke regeling, af zowel op de communautaire teksten als op het Belgisch burgerlijk recht.

Ten slotte wordt de vraag gesteld welke de houding van verweerster zou zijn, indien verzoekster, na haar strippen bij Phenix-Works tot platen te hebben doen verwerken, deze platen aan Phenix-Works verkocht had.

B — Wat betreft de vordering tot schadevergoeding wegens dienstfout

Deze vordering, door *verzoekster* subsidiair ingesteld, is daarop gebaseerd dat de Hoge Autoriteit tekort geschoten zou zijn in de haar bij artikel 5 van het Verdrag opgelegde verplichting om de belanghebbenden bij hun optreden voor te lichten en dit te vergemakkelijken en dat van verzoekster in het bijzonder. Zonder dit gemis van activiteit zou verzoekster, bij voorbeeld, hetzij het hebben kunnen laten bij de verwerking van de strippen in loondienst, hetzij zich niet de eigendom van de afval hebben kunnen voorbehouden en ermede rekening hebben kunnen houden met de verkoopprijs, hetzij de litigieuze bijdragen in de tijd gespreid hebben kunnen betalen en in een tijd dat deze betalingen haar gemakkelijker zouden zijn gevallen.

De gevorderde schadeloosstelling betreft eveneens het bedrag dat de Hoge Autoriteit vordert als interest voor een vertraging die te wijten is aan haar eigen tekortkoming.

Verweerster ontkent allereerst het bestaan van een verplichting van de Hoge Autoriteit in het onderhavige geval in de door verzoekster gewilde zin. Er zou slechts een dienstfout kunnen zijn, indien de bevoegde dienst van de Hoge Autoriteit verzoekster in dwaling had gebracht. De feiten sluiten dat echter uit. Reeds in november 1957 had verweerster namelijk voorbehouden gemaakt met betrekking tot het lot van de litigieuze afval; het door de Hoge Autoriteit aan het Gemeenschappelijk

Bureau van Schrootverbruikers gerichte schrijven, gepubliceerd in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*, van 1 februari 1958, had door zijn zeer strikte definitie van het begrip „eigen omloopschroot" verzoekster tot de conclusie kunnen brengen dat de litigieuze afval niet kon ontsnappen aan de vereveningsbijdrage. De tweede controle, in de fabrieken van verzoekster verricht, lokte nieuwe opmerkingen uit ten aanzien van het schroot uit Phenix-Works. Bovendien vroeg de Hoge Autoriteit ten einde de voorwaarden te verifiëren, die de terugkeer van de litigieuze afval bepaalden, in februari 1962 inzage van het contract of van de contracten, waarbij de kwestie geregeld was. Aldus heeft zij haar onderzoek kunnen afsluiten met het oordeel, in een brief van 4 april 1963, dat de litigieuze clausules niet het gevolg zouden kunnen hebben, dat aan deze door verzoekster is toegeschreven. De Hoge Autoriteit is dus geenszins werkeloos gebleven en heeft bij iedere gelegenheid de opdrachten vervuld, die het Verdrag haar toevertrouwt.

Zeer subsidiair ontkent verweerster het bestaan van de schade. Op grond van de duidelijk onderscheiden juridische inhoud van de overeenkomst van aanneming van werk en van die van koop en verkoop, al dan niet met een clausule van eigendomsvoorbehoud, sluit verweerster uit dat de twee overeenkomsten als verwisselbaar kunnen worden beschouwd. Het juridische verschil tussen de twee overeenkomsten weerspiegelt zich ook op het economisch vlak : men hoeft slechts te denken aan de risico's die de overeenkomst van walsing tegen loon medebrengt ten opzichte van een koopovereenkomst.

De begroting van het beweerde nadeel, bepaald op het bedrag zelf van de bijdrage, is verkeerd, omdat men niet kan weten, welke de economische voor- of nadelen van een overeenkomst van walsing tegen loon, uiteindelijk, hadden kunnen zijn.

Wat de bewering van verzoekster betreft, dat zij afstand had kunnen doen van de eigendom van de afval en met dit feit rekening had kunnen houden bij de prijsbepaling, merkt verweerster op dat de prijs normaal wordt bepaald door de wet van vraag en aanbod en dat bovendien in het onderhavige geval de door verzoekster toegepaste prijs óf schaalprijzen zijn geweest óf prijzen die verkregen zijn door vaststelling van het gemiddelde van andere schalen op de markt van gewalste platen. Het zou dus moeilijk in te denken zijn, dat Phenix-Works bereid geweest zou zijn om prijzen te betalen die hoger waren dan die van de gepubliceerde schalen, hetgeen trouwens strijdig geweest zou zijn met artikel 60 van het Verdrag. Wat betreft het argument, door verzoekster geput uit de mogelijkheden van onmiddellijke en gespreide betalingen, merkt verweerster op dat verzoekster uit dien hoofde op zijn hoogst een gedeeltelijke compensatie had kunnen vragen voor het offer dat de storting ineens eventueel zou kunnen medebrengen, en niet het gehele bedrag van de bijdrage. Bovendien heeft verzoekster gedurende verscheidene jaren kunnen beschikken over bedragen, die zij als bijdrage verschuldigd was, hetgeen een niet te veronachtzamen voordeel uitmaakt.

Verzoekster antwoordt dat bij de controle van januari 1957, 80 %

van het litigieuze schroot reeds was afgeleverd en dat dit cijfer 96 % bereikte op 6 november 1957, de datum van de brief van de Hoge Autoriteit. Onder deze omstandigheden is niet in te zien hoe verzoekster nog op nuttige wijze andere voorzieningen had kunnen treffen. Bovendien was de litigieuze periode afgesloten bij de verschijning van de circulaire in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*, van 1 februari 1958.

Het argument, geput uit de wet van vraag en aanbod, is verkeerd, want het was voor verzoekster voldoende om de totaalprijs van de strippen te factureren, welke een schaalprijs was, zonder de waarde van het schroot in mindering te brengen.

Verweerster antwoordt dat de bij de fabrieken van verzoekster verrichte controle geenszins een handeling was die de Hoge Autoriteit gehouden was in elk geval te verrichten en nog minder die zij binnen een bepaalde termijn moest verrichten, want het ging slechts om een bevoegdheid, waarvan de uitoefening is voorzien in het belang van de instelling.

Wat betreft het argument, geput uit de mogelijkheid van verhoging van de prijzen der strippen, aan Phenix-Works berekend, legt verweerster een vergelijkende tabel over van de door verzoekster gefactureerde prijzen en de schaalprijzen die de onderneming Cockerill Ougrée in dezelfde tijd toepaste. Uit deze vergelijking trekt zij de conclusie dat in feite geen enkele verhoging die overeenkwam met de last van de bijdrage, mogelijk geweest zou zijn, omdat Phenix-Works anders aankopen bij andere ondernemingen zou hebben gedaan.

Het feit dat de waarde van het litigieuze schroot ook niet zou kunnen zijn afgetrokken van de verkoopprijs van de strippen, die dan gefactureerd zouden zijn tot de volle prijs, zou verzoekster in het geheel niet van nut geweest zijn, aangezien de verkrijging van een daarmede overeenstemmende hoeveelheid schroot haar noodzakelijkerwijs zou hebben blootgesteld aan de betaling van de bijdrage;

IV — Procedure

Overwegende, dat de procedure regelmatig is verlopen;

dat verzoekster bij schrijven van de griffier van 4 oktober 1965 is uitgenodigd om aan te tonen dat haar algemene verkoopvoorwaarden en met name artikel 7 daarvan, van toepassing waren in haar betrekkingen tot Phenix-Works;

dat verzoekster te dien einde een stuk heeft overgelegd voor de opening van de mondelinge behandeling;

dat, bij beschikking van 11 oktober 1965, het Hof de onderhavige zaak heeft gevoegd met de zaak 3-65 (Société Espérance-Longdoz tegen Hoge Autoriteit), voor de mondelinge behandeling;

dat partijen zijn gehoord in haar pleidooien ter terechtzittingen van 18 en 19 oktober 1965;

dat de Advocaat-Generaal zijn conclusie, strekkende tot verwerping van het beroep, heeft genomen ter terechtzitting van 4 november 1965;

TEN AANZIEN VAN HET RECHT

A — Ten aanzien van het beroep tot nietigverklaring

Overwegende, dat verzoekster stelt dat het litigieuze schroot geen aankoopschroot in de zin van de algemene beschikking zou zijn, maar eigen omloopschroot, dat als zodanig geniet van de vrijstelling van de vereveningslasten;

dat zij deze kwalificatie ontleent aan het feit dat zij nimmer heeft opgehouden de eigendom van genoemd schroot te hebben krachtens de voorbehoudsclausule, die vervat is in elk verkoopcontract, gesloten met de vennootschap Phenix-Works, alsmede in artikel 7 van haar algemene verkoopvoorwaarden;

dat de aangevallen beschikking dus ten onrechte voormeld schroot aan de vereveningslasten zou hebben onderworpen;

Overwegende, dat de algemene beschikkingen die deze materie beheersen, ten behoeve van alle ondernemingen van de Gemeenschap een voorziening hebben getroffen, bestemd om voor deze een gelijkmatige schrootvoorziening tot uniforme prijsvoorwaarden mogelijk te maken, ongeacht de Lid-Staat waartoe de ondernemingen behoren of de oorsprong van bedoeld schroot;

dat deze beschikkingen die beogen om tussen de ondernemingen de financiële last te verdelen van een voordeel waarvan alle kunnen genieten, aldus al het schroot dat door de ondernemingen van de Gemeenschap wordt verbruikt, aan de vereveningslasten hebben onderworpen, met de enkele uitsluiting van hun eigen omloopschroot;

dat de draagwijdte van deze vrijstelling slechts kan worden bepaald in het kader van het systeem in hetwelk zij bestemd is te werken en in het licht van de fundamentele beginselen die aan dat systeem ten grondslag liggen;

dat, aangezien de verplichting tot bijdrage in de vereveningslasten de regel is en de vrijstelling de uitzondering, deze laatste strikt moet worden geïnterpreteerd en niet zou mogen leiden tot strijdigheid met de doeleinden, de grondbeginselen en de vereisten voor het functioneren van de vereveningsvoorziening, in het bijzonder het beginsel van de solidariteit van de belanghebbenden tegenover de lasten, in verhouding tot hun respectief verbruik verdeeld, en het vereiste van een eenvormige toepassing van genoemde voorziening op alle daaraan onderworpenen;

Overwegende, dat verzoekster, door zich te beroepen op de eigendomsrechten op het litigieuze schroot, waarvan zij niet opgehouden zou hebben het genot te hebben en op het in aanmerking nemen van dit aspect in zekere bijzondere vroegere gevallen, miskent dat het begrip „eigen omloopschroot" eveneens moet volgen uit de analyse van de verrichting van produktie van het schroot, zoals door de geest en de doeleinden van het vereveningssysteem geëist;

dat verzoekster dus ten onrechte beweert de uitzondering ten

aanzien van het litigieuze schroot te zien toepassen enkel op grond van het betoog dat zij de eigendom daarvan op geen enkel ogenblik zou hebben overgedragen;

dat zij zodoende miskent dat de kwalificatie van aankoopschroot, die in vroegere gevallen is toegekend aan schroot, dat afkomstig was van een eigendomsoverdracht, geenzins betekent dat het gemis van een dergelijke overdracht een vrijstelling van de vereveningslasten zou rechtvaardigen;

dat immers de vraag van de individualisatie van de rechthebbende op de eigendom van het litigieuze schroot, hoe belangrijk deze ook kan zijn, op zichzelf niet beslissend kan zijn in het kader van het vereveningssysteem;

dat de doeleinden van genoemd systeem eisen dat de omstandigheden van de produktie van het schroot, waarom het gaat, in aanmerking worden genomen;

dat geen enkele vrijstelling van de vereveningslasten toelaatbaar zou zijn, indien zij van dien aard zou zijn dat daardoor de verschillen tussen de produktiekosten, anders dan door wijziging in de opbrengsten, zouden worden verruimd en aldus een merkbare verstoring van het evenwicht in de concurrentiepositie van de ondernemingen zou worden uitgelokt;

dat zulks niet het geval is wanneer een onderneming in haar produktiecyclus de afval terugbrengt, die is voortgekomen uit de door haar zelf of van haar eigen produkten voor haar rekening verrichte produktie of verwerking;

dat deze nieuwe aanwending immers een interne economische maatregel vormt ter verhoging van de produktiviteit;

dat de vrijstelling van het aldus aangewende schroot de concurrentie op de markt niet vervalst;

dat daarentegen elke vrijstelling die niet afhangt van de organisatie van de produktie van de onderneming, maar van contractuele banden met andere ondernemingen, onverenigbaar is met het systeem;

dat de benaming „eigen omloopschroot" dus niet noodzakelijkerwijze is gebonden aan het begrip van de eigendom van het schroot, maar bovenal het schroot bedoelt, dat het werkelijke produkt is van eigen activiteit, het resultaat van eigen werk;

dat het litigieuze schroot niet is voortgekomen uit een scheiding van de strip, gezamenlijk „pro quota" verricht door de vennootschap Phenix-Works en verzoekster, maar het resultaat vormt van de produktie van platen, verricht door de vennootschap Phenix-Works die voor haar eigen rekening en risico werkte;

dat bovendien het door Phenix-Works aan verzoekster overgedragen schroot, ten tijde van de verkoop der strippen, het onderwerp hebben uitgemaakt van een waardering, waarmede rekening gehouden is bij de bepaling van de verkoop der strippen;

dat de aldus aan het schroot toegekende waarde lager is dan de waarde van een overeenkomstige hoeveelheid strippen;

dat deze verschillende waardering van de verkochte strippen en van het gekochte schroot een bevestiging is dat dit laatste niet alleen maar een gereserveerd deel van de verkochte strippen is, maar dat het een verschillend produkt is;

dat derhalve het verbruik van dit schroot door verzoekster niet kan worden beschouwd als een hergebruik door de producerende onderneming van haar eigen omloopschroot;

dat het bedoelde schroot onder deze omstandigheden moet worden onderworpen aan de vereveningslasten, zijnde de privaatrechtelijke verhoudingen, waarop verzoekster zich in het onderhavige geval heeft beroepen, te dien aanzien irrelevant;

dat dus de beslissende factor niet, zoals verzoekster stelt, bestaat in het enkele feit van de materiële overdracht van het schroot, maar het mengen daarvan in de produktiecyclus van een onderneming die buiten het produktieproces, waaruit het is voortgekomen, is gebleven;

dat het door verzoekster aangevoerde middel mitsdien ongegrond is;

Overwegende, dat uit het voorgaande volgt dat de verwijzing naar het beginsel van non-discriminatie in de motivering van de aangevallen beschikking, ter zake dienende is;

dat derhalve het door verzoekster te dien aanzien aangevoerde middel eveneens ongegrond is.

B — Ten aanzien van de vordering tot schadevergoeding

Overwegende, dat verzoekster beweert dat zij schade geleden heeft uit hoofde dat zij niet tijdig zou zijn voorgelicht omtrent het belastbare karakter van het schroot waarom het gaat;

dat zij in deze nalatigheid van verweerster een misslag ten aanzien van artikel 5 van het Verdrag en bijgevolg een dienstfout ziet;

Overwegende, dat wat het nadeel betreft, verzoekster beweert dat zij zou hebben kunnen genieten van de vrijstelling van de vereveningslasten door haar toevlucht te nemen tot verwerking in loondienst;

dat evenwel niet is komen vast te staan, dat deze vorm evengoed als de verkoop, zou hebben kunnen voldoen aan de belangen, zowel van verzoekster als die van Phenix-Works;

dat immers de overeenkomst van aanneming van werk beantwoordt aan behoeften en een risicobegrip medebrengt, die duidelijk onderscheiden zijn van die, welke de verkoopovereenkomsten die in het onderhavige geval gebezigd zijn kenmerken;

dat het, onder deze omstandigheden, onmogelijk is om te weten, niet alleen op welke wijze de betrekkingen tussen deze twee ondernemingen gevestigd zouden zijn, maar eveneens of het stelsel aan verwerking in loondienst vanaf het ogenblik dat het niet meer aan de werkelijke produktiebehoeften van verzoekster zou voldoen, zou hebben kunnen doorgaan om door deze te worden aangewend ten einde vrijstelling van de vereveningslasten te verkrijgen;

dat verzoekster er zich bovendien niet op zou kunnen beroepen dat de houding van verweerster haar zou hebben belet om haar toevlucht te nemen tot een juridische kunstgreep, die slechts beoogde om haar te onttrekken aan de lasten die zij moet dragen op grond van het beginsel van solidariteit tussen de schrootverbruikers;

Overwegende, dat evenmin is vastgesteld dat verzoekster, wanneer zij had afgezien van de clausule die beoogde om het litigieuze schroot voor zich te behouden, voordeliger voorwaarden voor de strippen had kunnen verkrijgen dan de daadwerkelijke toegepaste;

Overwegende, dat evenmin is komen vast te staan dat een werkelijk nadeel is gelegen in het feit van de onmogelijkheid om de vereveningsschuld in termijnen te betalen;

Overwegende, dat het bestaan van nadeel derhalve rechtens niet voldoende is aangetoond;

dat onder deze omstandigheden, de vordering tot schadevergoeding moet worden afgewezen zonder dat het nodig is om het bestaan van een dienstfout te onderzoeken.

C — Ten aanzien van de kosten

Overwegende, dat ingevolge artikel 69, lid 2, van het Reglement voor de procesvoering, de in het ongelijk gestelde partij in de kosten wordt verwezen;

dat verzoekster in haar middelen in het ongelijk is gesteld;

dat zij dus moet worden verwezen in de kosten van het geding;

gezien de processtukken;

gehoord de Rechter-Rapporteur in zijn rapport;

gehoord partijen in haar pleidooien;

gehoord de Advocaat-Generaal in zijn conclusie;

Gelet op de artikelen 5, 33, 40 en 53 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal;

Gelet op het protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal;

Gelet op het Reglement voor de Procesvoering van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen;

HET HOF VAN JUSTITIE,

rechtdoende,

1. Verwerpt het beroep als zijnde ongegrond;

2. Verwijst verzoekster in de kosten van het geding.

Aldus gedaan en ondertekend te Luxemburg op vijftien december negentienhonderdvijfenzestig.

Hammes Delvaux Strauß
Donner Trabucchi Lecourt Monaco

Uitgesproken ter openbare terechtzitting, gehouden te Luxemburg op vijftien december negentienhonderdvijfenzestig.

De Griffier,
A. Van Houtte

De President,
Ch.L. Hammes

Conclusies van de Advocaat-Generaal Karl Roemer

(zie zaak 3-65)